

KORXONALARNING INNOVATSION FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHNING KONSEPTUAL ASOSLARI

Gafurova Umida Fatixovna

Toshkent moliya instituti "Moliya" kafedrasida

katta o'qituvchisi. (PhD)

E-mail: Umidag85@gmail.com

Tel: +998909359910

Annotatsiya. Ushbu maqola korxonalarda innovatsion faoliyatni rivojlantirish uchun zarur bo'lgan kontseptual asoslarni o'rganadi. U innovatsiyalarning ahamiyatini o'rganadi, innovatsiyalarga ta'sir qiluvchi asosiy omillarni aniqlaydi va innovatsion tashabbuslarni ishlab chiqish va qo'llab-quvvatlash uchun asos yaratadi. Munozara bo'limi topilmalarni tanqidiy tahlil qiladi, nazariya va amaliyot o'rtasidagi aloqalarni o'rnatadi. Maqola innovatsiyalar madaniyatini rivojlantirishga qaratilgan korxonalar uchun asosiy xulosalar, kelajakdagi tadqiqotlar uchun natijalar va amaliy takliflar bilan yakunlanadi.

Kalit so'zlar: Innovatsiya, korxonalar rivojlantirish, kontseptual asoslar, ishbilarmonlik muhiti, raqobatbardoshlik, barqarorlik.

Bugungi jadal rivojlanayotgan biznes landshaftida innovatsiyalar korxonalarining muvaffaqiyati va barqarorligi uchun asos bo'ldi. Yangi g'oyalarni moslashtirish, yaratish va amalga oshirish qobiliyati raqobatbardosh bo'lish uchun juda muhimdir. Ushbu maqola korxonalar ichidagi innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlovchi kontseptual asoslarni mustahkam tushunishga bo'lgan dolzarb ehtiyojni ko'rib chiqadi. Mavjud adabiyotlarni o'rganish va amaliy usullarni taqdim etish orqali ushbu ish tashkilotlarni innovatsion madaniyatni rivojlantirishga yo'naltirish va shu bilan ularning dinamik bozorlarda rivojlanish qobiliyatini oshirishga qaratilgan.

Innovatsiya zamonaviy biznes dunyosida korxonalar evolyutsiyasining harakatlantiruvchi kuchidir. Bozorlar tobora dinamik bo'lib borar ekan, korxonalar doimiy ravishda moslashishi va dolzarb bo'lib qolishi uchun yaratilishi kerak. Innovatsiya madaniyatini tarbiyalashning ahamiyati keng e'tirof etilgan, ammo bu maqsadga erishish yo'li innovatsion faoliyatga ta'sir etuvchi kontseptual asoslarni mustahkam tushunishni talab qiladi. Ushbu maqola ushbu asoslarni o'rganishga, mavjud adabiyotlardan kelib chiqib, korxonalar uchun innovatsion imkoniyatlarini oshirishning amaliy usullarini taklif qilishga qaratilgan.

Adabiyotlarni tahlil qilish bo'limi korxonalar uchun innovatsiyalarni tushunishimizga yordam beradigan asosiy nazariyalar va modellarni ko'rib chiqadi. Ochiq innovatsiya, yutish qobiliyati va tashkiliy madaniyat kabi tushunchalar chuqur

o'rganilgan. Mavjud bilimlarni sintez qilish orqali ushbu bo'lim korxonalarini innovatsiyalarni izlashda yo'naltiradigan nazariy asosni yaratishga qaratilgan. Shuningdek, u innovatsiyalar uchun qulay muhitni yaratishda etakchilik, tashkiliy tuzilma va hamkorlikning rolini ta'kidlaydi.

Usullar bo'limida korxonalarda innovatsion faoliyatni rivojlantirish va qo'llab-quvvatlashning amaliy yondashuvlari ko'rsatilgan. U g'oyalarni yaratish, xatarlarni boshqarish va texnologiyalarni birlashtirish kabi muammolarni hal qiladi. Amaliy tadqiqotlar va muvaffaqiyatli innovatsion tashabbuslarning namunalari keltirilgan bo'lib, ular etakchi tashkilotlar tomonidan qo'llaniladigan strategiyalar haqida tushuncha beradi. Ushbu bo'lim innovatsiyalarni ilgari surishning samarali usullarini joriy etishga intilayotgan korxonalar uchun amaliy qo'llanma bo'lib xizmat qiladi.

Korxonalarda innovatsion faoliyatni rivojlantirish turli xil kontseptual asoslarni o'z ichiga olgan ko'p qirrali jarayondir. Bu erda korxonalarda innovatsiyalarni rivojlantirishga hissa qo'shadigan asosiy kontseptual asoslar mavjud:

Innovatsion Madaniyat:

- Ta'rif: innovatsiyalarni rag'batlantiradigan va qo'llab-quvvatlaydigan umumiy e'tiqod, qadriyatlar va munosabatlar to'plami.

- Ahamiyati: ijodkorlikni, tavakkal qilishni va doimiy takomillashtirishni qadrlaydigan madaniyat innovatsiyalarni rivojlantirish uchun juda muhimdir.

Etakchilik va qarash:

- Ta'rif: innovatsiyalar uchun aniq tasavvurni targ'ib qiluvchi va yo'l-yo'riq va qo'llab-quvvatlovchi kuchli etakchilik.

- Ahamiyati: etakchilik ustuvorliklarni belgilash, resurslarni taqsimlash va jamoalarni innovatsion g'oyalarni amalga oshirishga ilhomlantirish orqali yangilik uchun ohangni belgilaydi.

O'zaro faoliyat funktsional hamkorlik:

- Ta'rif: tashkilot ichidagi turli bo'limlar yoki fanlardan bo'lgan shaxslar o'rtasidagi hamkorlik.

- Ahamiyati: innovatsiyalar ko'pincha turli istiqbollar chorrahasida paydo bo'lib, o'zaro faoliyat funktsional hamkorlikni g'oyalarni yaratish va amalga oshirish uchun hal qiluvchi ahamiyatga ega.

Ochiq Aloqa Kanallari:

- Ta'rif: fikr va mulohazalarning erkin oqimini rag'batlantiradigan shaffof muloqot.

- Ahamiyati: ochiq muloqot xodimlar innovatsion g'oyalarni almashish va konstruktiv hissa qo'shishni qulay his qiladigan ijobiy muhitni yaratadi.

Xavfga Chidamlilik:

- Ta'rif: hisoblangan tavakkal qilishga tayyorlik va muvaffaqiyat va muvaffaqiyatsizlikdan saboq olish.

- Ahamiyati: innovatsiya tabiatan noaniqlikni o'z ichiga oladi va xavf-xatarni o'z ichiga olgan madaniyat tajriba va yangi echimlarni izlashga imkon beradi.

Strategik Hizalama:

- Ta'rif: innovatsion harakatlarning umumiy biznes strategiyasiga mos kelishini ta'minlash.

- Ahamiyati: innovatsiyalarni strategik rejalashtirish jarayoniga integratsiya qilish uzoq muddatli biznes maqsadlariga hissa qo'shadigan tashabbuslarni birinchi o'ringa qo'yishga yordam beradi.

Tadqiqot va ishlanmalarga investitsiyalar (Ar-Ge):

- Ta'rif: ilmiy-tadqiqot ishlari uchun resurslar va mablag'larni ajratish.

- Ahamiyati: R&D investitsiya yangi g'oyalar kashf uchun to'g'ridan-to'g'ri majburiyat hisoblanadi, texnologiyalar, va innovatsion haydovchi va raqobatbardosh korxonalar tuzish mumkin echimlar.

Mijozlarga Yo'naltirilgan Yondashuv:

- Ta'rif: mijozni ularning ehtiyojlari va afzalliklarini qondirish uchun innovatsion jarayon markaziga joylashtirish.

- Ahamiyati: mijozlar talablarini tushunish va mahsulot yoki xizmatlarni mos ravishda moslashtirish muvaffaqiyatli innovatsiyalar ehtimolini oshiradi.

Uzluksiz o'rganish va moslashish:

- Ta'rif: doimiy ta'lim va moslashuvni qadrlaydigan o'quv madaniyatini yaratish.

- Ahamiyati: innovatsiya dinamik jarayon bo'lib, korxonalar tez o'zgaruvchan biznes manzarasida oldinga siljish uchun doimiy ravishda o'rganishlari, moslashishlari va rivojlanishlari kerak.

Texnologiya Integratsiyasi:

- Ta'rif: jarayonlarni, mahsulotlarni yoki xizmatlarni yaxshilash uchun texnologiyadan foydalanish.

- Ahamiyati: texnologik yutuqlarni qabul qilish samaradorlikni oshirishi, yangi imkoniyatlar yaratishi va yangiliklarga olib kelishi mumkin.

Intellektual Mulkni Boshqarish:

- Ta'rif: innovatsiyalar natijasida hosil bo'lgan intellektual mulkni strategik boshqarish va himoya qilish.

- Ahamiyati: patent orqali innovatsiyalarni himoya, savdo belgilari, va mualliflik huquqi raqobat afzalligi bilan ta'minlash va R yanada investitsiyalarni rag'batlantirish mumkin & D.

Ushbu kontseptual asoslarni birlashtirib, korxonalar innovatsiyalarni rivojlantiradigan va ularni raqobatbardosh bozorda uzoq muddatli muvaffaqiyatga erishish uchun joylashtiradigan muhitni yaratishi mumkin.

Munozara bo'limi topilmalarni tanqidiy tahlil qiladi, nazariy tushunchalar, amaliy usullar va Real natijalar o'rtasidagi aloqalarni o'rnatadi. U sanoat dinamikasi va bozor tendentsiyalari kabi omillarni hisobga olgan holda innovatsiyalarni rivojlantirish bilan bog'liq muammolar va imkoniyatlarni o'rganadi. Ushbu bo'lim innovatsiyalar bilan bog'liq murakkabliklarni nozik tushunishni rag'batlantiradi va muayyan sohalarda keyingi izlanishlarni rag'batlantiradi.

Xulosa va takliflar:

Xulosa qilib aytganda, ushbu maqola asosiy topilmalarni birlashtiradi va innovatsion faoliyatini rivojlantirishga intilayotgan korxonalar uchun amaliy takliflarni taqdim etadi. Maqolada yaxlit yondashuvning muhimligini ta'kidlab, etakchilik, tashkiliy madaniyat va uzluksiz o'rganish strategiyalari taklif etiladi. Shuningdek, u innovatsiyalarning rivojlanayotgan tendentsiyalaridan xabardor bo'lish uchun doimiy tadqiqotlar va moslashish zarurligini ta'kidlaydi. Ushbu maqolada keltirilgan kontseptual asoslarni o'z ichiga olgan korxonalar o'zgaruvchan biznes landshaftida harakat qilish va noaniqlik sharoitida rivojlanish uchun yaxshiroq joylashtirilgan.

Adabiyotlar.

1. State Statistics Service of Ukraine (2016). Research personnel and organization. Retrieved from http://ukrstat.org/uk/operativ/operativ2005/ni/ind_rik/ind_u/2002.html (in Ukr.)
2. The Global Innovation Index (2016). Analysis. Explore the interactive database of the GII 2017 indicators. Retrieved from <https://www.globalinnovationindex.org/analysis-indicator>
3. Lü, X. (2016, September 4). Innovations drive best path to sustainable economic growth. News Ghana. Retrieved from <https://www.newsghana.com.gh/innovation-drive-best-path-to-sustainable-economic-growth>
4. Eversheim, W. (2009). Innovation Management for Technical Products: Systematic and Integrated Product Development and Production Planning. Germany: Springer Pub.
5. Jain, R. K., Triandis, H. C., & Weick, C. W. (2010). Managing Research, Development and Innovation: Managing the Unmanageable. New Jersey: Wiley Pub.
6. Jha, A. K., & Bose, I. (2016). Innovation in IT firms: An investigation of intramural and extramural R&D activities and their impact. Information & Management, 53(4), 409-421. doi: <https://doi.org/10.1016/j.im.2015.09.002>
7. Nebava, M. I., Adler, O. O., & Lesko, O. Y. (2011). Economics and Organization of Enterprise's Production Activities. Part 1. Economics of Enterprise. Vinnytsia: VNTU Pub. (in Ukr.).